

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:

A kiadóhivatalban átvéve:	
Egész évre	16 kor.
Hegyedévre	4 "
Helyben háshos hozva:	
Egész évre	20 kor.
Hegyedévre	5 "
Vidékre postán szállítva:	
Egész évre	24 kor.
Hegyedévre	6 "

TISZÁNTÚL

POLITIKAI NAPILAP

Megjelenik minden nap a hétfő és
ünnap utáni napok kivételével.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
Nagyvárad, Apáczai-utca 3.

Asszerkesztőség kéziratok visszaadásán
vagy megőrsésére nem vállalkozik.

Előfizetések és hirdetések a
kiadóhivatalhoz intézendők.

Egyes szám ára 8 fillér.

Es mégis mozog a föld.

Mozog a föld, még pedig alattunk s s nem úgy, mint eddig velünk. Mozog a föld s az emberi elme szüleményei, a gyönyörű építészeti alkotások recsegnek, ropognak eresztékeikben, mint nagy szélvihar alkalmából az oceántjáró gőzösök bordái. Mintha megharagudott volna, a jó anyaföld mireánk, mintha már nem akarna tápláló szülénk lenni, hanem bosszualó istenasszonya, mindazoknak, akik eddig szelidségében, jóságában bizakodtak, akik eddig minden jót, minden szépet tőle vártak.

Mozog a föld s vele megmozdul mindaz, ami szilárd ezen a földtekén, megmozog a biztonság, a hit az erőben, a hit a földi dolgok örökkévalóságában, a megingathatatlanban. Abban a percben, mikor a talaj lábaink alatt bizonytalanná válik, abban a percben bizonytalan mindaz, ami emberi kéz teremtménye, mindaz, ami emberi agyvelő gondolkodása utján jött létre.

S különös, hogy azokon a vidékeken, ahol a föld eleddig a legcsendesebben, a legszelidebben viselkedett, a hol a vulkanikus kitöréseknek még nyoma is elenyészelt a semmiségbe, hogy éppen ezek a helyek adják a leg-

utóbbi időkben a legtöbb anyagot az ijedelemre, a félelemre, a rettenésre. A nagy magyar alföld legvirágzóbb városai-
ban, községeiben pusztított a természet ereje. Ledöntötte azokat a gyönyörű hajlékokat, miket az ember Isten dicsősége s a maga részére emelt. Egy pillanat alatt megsemmisítte azt, amit az emberek évtizedek, esetleg évszázadok alatt alkottak. S rommá dönti azokat a monumentális alkotásokat, melyek az emberi elme kiválóságának dokumentumai.

A tudására büszke XX. század gyermekei előtt ilyen formában jelentékeny az Isten uja. A páholy lovagok, szabadgondolkodók és szánandó társaik nem elégedtek meg azzal, hogy hitelenségükkel nyíltan kérkedtek, hanem már a hívő népet is megakarták fosztani legnagyobb, sok helyt egyetlen kincsétől, hitétől, — pedig ennek helyébe üres kérdésükkel semmit sem tudtak ültetni.

Most a nagy veszedelem idején csődöt mondott az ő tudálékosságuk s ha nem maradt volna meg a nép szívében a hit szikrája, bizony most a kétségbeesés örvényébe rohannának.

Megmaradt — és veszedelem idején felujult és megerősödött hitük oda gyűjti őket a romjaiban is felséges Istenháza köré s megpróbáltatásnak, Isten ujjának

tekintve a szörnyű csapást, okulást merítenek Isten azon kegyelméből, hogy a szörnyű pusztulás között is megtartotta életüket és rendületlen bizalommal küzdik tovább az élet nagy harcát.

Ujabb földindulás Kecskeméten.

A rémület Kecskeméten még mindig tart. Az emberek tömegesen menekülnek onnan, annál is inkább, mert a földindulás még kétszer ismétlődött. A jelentéseket az alábbi tudósításokban foglaljuk össze:

Kecskemétről jelentik: Szombaton éjjel 11 óra körül lassu morajjal gyenge földrengés volt érezhető. Vasárnap délelőtt 9 órától délután 2 óráig orkánikus szélvihar dühöngött eső nélkül. Este 9 órakor erősebb, két másodpercig tartó földrengés volt, miközben a megrongált házakról hullott a vakolat. Az utászok Budapestről Kecskemétre érkeztek. Számos család hagyja el a várost. A lakosság az éjelt a szabadban töltötte. Egész éjjel katonai őrsjáratok cirkálnak. A Beretvás-féle szállodát veszélyes volta miatt a hatóság lezáratta.

A kórház 46 ágyra berendezett épülete annyira megrongálódott és a betegek oly izgalmakat állottak ki, hogy tegnap valósággal megrohanták dr. Pataky Zoltán tisztiorvost és kérték, hogy helyezze őket biztonságba, ami azonban azonnal nem volt kivihető. A 40 beteg közül ezért 14 eltávozott a kórházból. Szombati

„TISZÁNTÚL“ TÁRCZÁJA.

A hercegnő doudoirja.

Nagyon régen volt, hogy Denison Pál az Essex-House-i fogadó estén részt vett utoljára. Sokáig tartózkodott Keleten s a klubokban eleinte sajnálták, később elfelejtették őt. Kiváncsian nézett széjjel, amint a széles lépcsőkön felhaladt, mikor meglátta a hercegnőt, aki a legfelső lépcsőfokon várta vendégeit. Ma ropant nagy volt a tömeg, mert egész London eljött, hogy az idegen delegátusokkal találkozzék.

Pál egyszeriben tisztában volt azzal, hogy az évek csaknem nyomtalanul tünnek el a magas termétű, graciózus háziasszony fölött. Fehér ruhája szerelmesen simul hozzá s szőke hajában épp úgy ragyogtak a gyémántok, mint a mikor utoljára látta. Minden ujonnan érkezőnek kezét adott s mikor Pált meglátta, bájos mosolylyal az ajkán így szólt hozzá:

— Ugy örülök, hogy ön ismét itt van, közöttünk!

Pál kezét fogott a házi úrral is, a ki széles kék szalaggal a mellén ott állt a felesége mellett. Aztán tovább ment s egy pillanatra egy oszlophoz támaszkodva figyelte meg az

egyre növekvő tömeget. Azon gondolkodott, hány embert felejtett el a hat év alatt, míg távol volt otthonától?

Az idegen diplomaták közül csak a portugál követ volt a régi. Ballette urat, a ki már a diplomatie sauvage-hoz tartozott is észrevette, de a haja megfehéredett azóta, s a két elváhatatlan nővér, Lady Bellew és Lady Storey is ott ment el előtte. De mikor a Sir Johns Jacobson nevét hallotta az inas szájából, akkor hirtelen megfordult. Megfigyelte őt, s látta, hogy a porban születettek, s parvenük modorában hajlik meg a ház urnője előtt. A karjait, mint Napoleon szokta volt, összefonta mellén, s szinte szuszogott a gyönyörűségtől, hogy ilyen illusztris társaságba meghívták.

Vajjon Leila is megváltozott? — gondolta Pál — s vajjon a Sir Jacobson mellett való élet nem rótt-e pókhálósálakat, rózsaszín, mozgékony kis arcára? Avagy tán a pénz mégis megvásárolta azt a kincset, a mit a szerelem nem birt megvásárolni? Igazán annyira szenvedett ő akkor, abban az időben miatta? Hiszen azért hagyta ott addigi hivatalát s azért járta nyugtalan szívvel a világot, azóta...

Szinte öntudatlanul követte a tömeget a bálterembe, melyet csaknem elfoglalt most egy óriási, patkóalakú asztal. Es a Royal Artillerie

zenekara Offenbachnak egy fülbemésző kerin-gőjét játszotta.

Pál keresztülhaladt a termen s a gallériába ment, ahol több csoport beszélgetett együtt. Innen végre eljutott az ugynevezett fehér drawingroomba, amely csaknem üres volt. Tovább haladt s egy nyitott ajtón át belépett a hercegnő doudoirjába. Egyszerre megállt, mintha földbe gyökerezett volna a lába. Fojtó tájdalom nyílt a szívébe.

A szobára vörös fény borult: a sok selyem-ernyős lámpa gyengéd világítása. Malmaison rózsák illatától volt mámoros a lég. Es az egyik sarokdiványon, a tűz felé hajolva egy leány ült.

Mintha megérezte volna a reá tekintő szemek tekintetét, megmozdult helyén s szinte ijedten kiáltott fel:

— Pál!

Felkelt, előre lépett, aztán ismét hátrált s kezeit leeresztette maga mellé, mint egy sebített madár a szárnyait.

A gallériából, a drawing-roomból ide halatszott a tömeg mormolása és Pál udvarias, hideg megajlás után menni készült. De másodszor is felhangzott a kétségbeesett jajszó:

— Pál!

Mennyire tele volt szenvedéssel ez a hang! Hogy könyörgött, kért, parancsolt! Pál nem birt neki ellentálni s tágra nyitott kérdő szemekkel

KIRÁLY

ÜDÍTŐ és BORVIZ

mindenütt kapható

1/2 liter 5 krajcár, 1 liter 10 krajcár.

898 B

Sándor 82 éves, nyugalmazott máv. ellenőr a földrengés izgalmaiból annyira megbetegedett, hogy tegnap meghalt.

A nagy katasztrófa részletei.

Kecskemétről a szombat éjjeli katasztrófáról a következő részleteket küldi be tudósítónk:

A földrengés okozta katasztrófa somoru képeről csak a nagy kiterjedésű város zbejárásával lehet tiszta fogalmat alkotni. Az egész városban egyetlen egy sértetlen ház sem maradt. Igen sok ház külső, utcai részén alig látszik rombolás, csak a szobában.

Igen sok talajrepedésre akadtak Kecskeméten és környékén. A Mária-hegyen egy kéthárom négyszögletes területen széles talajrepedést találtak, amelyből gőz párolgott és iszap tört elő. A gyárkérmények annyira megromogáltak, hogy valamennyit le kell bontani. A konzervgyár kéménye középen eltört, a gőzmalom, a gyufagyár és téglagyár kéményei pedig minden pillanatban ledőléssel fenyegetnek. A lakosság csüggedt és intézkedéseket vár a városi tanácstól, mely rendkívüli ülést tartott és utána hirdetményt bocsátott ki, amelyben atyailag bátorította a megtelemlített lakosságot. A legnagyobb mértékben megromogált házak azonnali lebontására utászcsapatot kértek a 4. hadtestparancsnokságtól és míg ez megérkezik, az itteni helyőrség legénysege végzi ezt a munkát. A *kőművesegedek ugyanis halálán árakat követelnek az ilyen-nemű munkáért.* 6-8 koronán alul például nem bontanak le egy kéményt és így nem csoda, ha a város lakossága a hatóságot ostromolja és attól követeli a veszélyes házrészek eltávolítását.

A katasztrófa után.

Szombaton éjjel az utcákon, tereken vagy nagyobb udvarokban aludt a lakosság nagy része vagy a sétatereken tartózkodott reggelig. Miután a vészbizottság az összes templomokat elzárta, a katolikusok a temetőben tartottak istentiszteletet, illetve misét. Vasárnap reggel a *nép százai imádkoztak térdén állva a templom bejáratjaitól.* Félnek a Kecskeméten külön-

ben is gyakori tüzesetekről és erős mértékben felizgatta a lakókat az a körülmény, hogy szombaton este és vasárnap délelőtt több helyütt meghúzták a harangokat, de mindig csak kisebb tüzet jelentettek, amelyet hamarosan elfojtottak.

Harkay Jánosné, ki a földrengés alkalmával megőrült, a kórházban most is őrjöng. Szombaton és vasárnap Kecskeméten igen sok idegen volt, akik azonban csak a pusztulás képét jöttek megnézni és a legközelebbi vonattal elutaztak. Kecskemét környékén kisebb mértékben volt a földrengés érezhető és számottevő kárt nem okozott.

Lechner Odón műépítész, aki a kecskeméti városházát építette, a polgármester táviratilag Kecskemétre kérette. A nagyobb épületek szakértői megvizsgálására hétfőn még két fővárosi építész fog Kecskemétre jönni.

A főváros részvéte.

Bárczy István, Budapest polgárpestere a következő táviratot küldte Kecskemétre:

»A székesfőváros tanácsa és közönsége megdöbbenéssel értesült a földrengés által okozott pusztulásról, mely Kecskemét városát és derék polgárságát sújtotta. Kecskemét város közönségének szomorúságában bizonyára első sorban vesz részt a magyar városok polgársága és ettől a szolidáris együttérzéstől vezettetve ajánljuk fel segítségünket.

Bárczy István.

Kecskemét polgármestere a táviratra így felelt:

»Budapest székesfőváros tanácsának és közönségének részvéte vigasztalás szomorú napjainkban. A városi polgárság együttérzése erőt ad, hogy városunk pusztulását, mely Szeged katasztrófájához hasonló, sőt anyagilag azt felül is múlja, öntudatos, szíves munkával helyrehozzuk.

Kada Elek.

közeledett a divány felé. A leány most már elcsendesedve szólt:

— Milyen soká oda volt, Pál! Beteg voltam a várakozástól, de tudtam, hogy egyszer visszatér még hozzám!

— A várakozástól? — Magal! — A férfi hangja megremegett. Megfordult. A leány most már mosolygott.

— Igen. Vártam s a fájdalom és én nagyon jó barátok vagyunk.

A kezét rátette a férfi karjára s szinte szerelmesen simult az hozzá. A vér a férfi arcába szökött, de aztán annál sápadtabb lett az.

— Már késő — mormogta.

— Miért? — kérdezte Leila.

— Miért? Es a másik?

— Soha sem volt másik. Abban az időben egy kissé bolond voltam s mikor maga elment, akkor megtudtam, hogy nem lehetek soha a másé s azóta vártam és vártam és kértem az Istent, hogy hozza magát vissza nekem!

— Leilal! — két erős kéz szorította meg a nő gyenge jobbát s egy reszkető férfi ült le a diványra, ahová őt szelid erőszakkal kényszerítette Leila.

E pillanatban egy hang szólt be a nyitott ajtón:

— John, hisz ez a hercegnő boudoirja!

Igy kinyitni azt mindenki számára! Na, nálunk, Newyorkban ez nincs szokásban!

Néhányan bejöttek s szentségtelen kezekkel nyultak a könyvekhez, igazították meg a függönyök ráncait, a virágokat s csodálkozó tekinteteket vetettek a diványon ülő férfire és nőre Hanwellnére, aki híres volt gonosz nyelvéről, halkán megjegyezte:

— Mily jó helyet találtak ezek a romantika számára!

Pál és Leila egymásra néztek és mosolyogtak.

— Igaza van — sugta Pál gyengéden. — Ideális hely ez olyan szívek számára, akik sokat szenvedtek egymásért s akik végre visszaadták egymásnak a lelki nyugalma!

A Denison Pál Park-Lanei lakásában van egy szoba, mely szolgáló utánpótlása a hercegnő boudoirjának. Az emberek kinevetik őket érte, de Pál és Leila tudják szeretni ezt a helyet s csendes estéiket itt szokták eltölteni a kandalló tüze mellett. Ilyenkor szemben van velük a hercegnő életnagyságu képe, abban a ruhában amelyet a Essex House-i emlékézetes estélyen, viselt.

Con. Marini.

A király érdeklődése.

Kecskemét, július 10.

(Saját tud.) A király a kabinetiroda utján érdeklődött a kecskeméti földrengés iránt. Különösen az anyagi károsodásról kért bő felvilágosítást.

Az igazságügyi kezelőtisztviselők kongresszusa.

Folyó hó 9 én tartották meg az igazságügyi kezelőtisztviselők országos kongresszusukat a városháza közgyűlési termében élénk érdeklődés mellett. A piros-fehér jelvényes csoportok gyors egymásutánban gyülekeztek, úgy hogy a hatalmas közgyűlési terem 9 órára zsúfolásig megtelt, a jelenlevők között igen sok hivatalnoknövel.

Kilenc órakor nyitotta meg a nagy gyűlést rövid, tömör szavakkal Kotz Zoltán, a nagyváradi csoport titkára és miután üdvözölte a nagyváradiak nevében az egybegyűlteket, elnökül ajánlotta Wetter Gyula kuriai főtitkár az országos egyesület elnökét; társelnökül Bernát Elek budapesti kir. ítélőtábla főigazgatóját és Ligeti Arnold, miskolci telekkönyvvezetőt.

Jegyzőkül Bencze József, Baranyi József és Mihalovics István.

A lelkes éljenzéssel így megválasztott tisztikar elfoglalta a helyét az elnöki emelvényen s Wetter elnök szépen átgondolt tömör összefoglalásban ismertette a kezelő tisztviselők helyzetét, változta, hogy az országos egyesület megalakulása előtt mily sivár volt a kezelő tisztikar helyzete és hogy az egyesület 2 esztendői munkálkodása mily sok hasznára vált az ország igazságügyi kezelő tisztviselőinek és dijnokainak.

Indítványozta, hogy a nagygyűlés táviratban üdvözölje Székely Ferenc igazságügyminisztert, amit a jelenvoltak lelkes és hosszas éljenzés közepette el is határoztak.

Ezután bejelentette az elnök, hogy a tárgyszorozatba kitett 8 előadó helyett — a szombat esti előértekezlet egy előadóban állapotodott meg s ezen előadó összefoglalva a többi 8 előadó tárgyát is az előadói tiszttel Puskás Lajos Székelyudvarhelyről biztatott meg, — ezek után átadta a szót az előadónak.

Az előadói tervezet felolvasása közben lépett a terembe Hlatky Endre Nagyvárad város főispánja, mikor is az elnök megszakitva az előadót, keresetlen szavakban mondott köszönetet a nagygyűlés nevében a főispánnak, hogy e szerény nagygyűlést kitüntető megjelenésével megtisztelte és kérte, hogy támogassa törekvésében a kezelő tisztviselőket.

A főispán válaszában rámutatott arra, hogy 35 éves ügyvédi gyakorlata közben, közvetlen tapasztalatból tanulta megismereni az igazságügyi kezelő tisztviselők munkakörét és ismeri anyagi és erkölcsi helyzetüket és azok javítására való törekvésüket jogosnak, kérelmüket méltánylandóknak tartja. Isten áldását kérte a nagygyűlésre, amit lelkes éljenzéssel és tapsal fogadtak.

Később léptek a terembe Baróthy Pál és dr. Kármán Elemér kir. ügyészek és dr. Ertsey Péter a berettyóújfalui kerület országgyűlési képviselője, akiket szintén őszintén átértett egyszerű szavakban üdvözölt az elnök, megköszönve kitüntető megjelenésüket.

Dr. Ertsey Péter országgyűlési képviselő válaszában szintén jogosnak és méltányosnak tartja a gyűlés kérelmét, amelyet ismer és ígéretet tett, hogy a hozzá juttatandó memo-

Telefon 8.

Gyümölcs-szállításhoz való kosarakat nagyban és kicsinyben, friss töltésű mindennemű gyógy- és ásványvizeket csakis

JANKY ANTAL
utódánál **szerezhet be.**
Telefon 8.

rándumban foglalt jogos és méltányos kérelmeket tőle telhető legnagyobb energiával fogja illetékes helyen támogatni.

Puskás előadói tervezetében sürgette a szolgálati pragmatika megalkotását, a titkos minősítés eltörlését, a status igazságosabb és méltányosabb beosztását, kezdő fizetéseként 1600 korona minimumot, a nyugdíjtörvény revízióját, a 35 évi szolgálati időt és 5 évi szolgálat után 40 százalék és minden további évben 2 százaléknak beszámítását a nyugdíjba és a lakpénz egész összegének a hozzászámítását.

Hozzá szólt az előadói tervezethez Münster Mór Győrből a status kérdés tekintetében és tervezetét fogadja el a nagygyűlés.

Hozzá szólt Kotz Zoltán Nagyváradról az előadói tervezet nyugdíj törvény revízióját célzó részhez és a maga részéről 10 szolgálati év után kért 50 százalékot és minden további évre 2 százalékot; 15 pontban indítványt terjesztett elő az özvegyi, a gyermek nevelési járulékok, a baleset folytán keresetképtelenné váltak nyugdíjazásához, — indítványát lelkesedéssel fogadták, — megéljenezték.

Frenetikus hatás közben tartott szónoklatot Ligeti Arnold társelnök, — az előadók és indítványt tevők közti különbséget áthidalásáról.

Beszélték még, Orbok Kálmán Eledről, Szokoly Szegedről, az aradi és miskolci főházfelügyelő és a kecskeméti kiküldött és még számosan.

Félegyre járt az idő, amikor a nagygyűlés Kotz Zoltán indítványára szavazás útján kimondotta, hogy a felolvasott tervezet, a szóval előterjesztett indítványok és irásban beadott indítványok alapján egy emlékirat szerkesztésével a központi egyesület választmánya bizasék meg.

Jegyzőkönyvi köszönetet szavazott a kongresszus még a tanácsnak a terem átengedéseért, a nagyvárad csoportnak a szervezéseért. Még csak azt említjük meg, hogy a főispán, Ertsey képviselő, Baróthy Pál és dr. Kármán Elemér kir. ügyész egész végig jelen voltak.

Egy óra felé véget ért a kongresszus s a tisztviselők abban a biztos reményben távoztak hogy munkájuk nem volt sikertelen s bajaik az illetékes helyeken orvoslásra találnak.

UJDONSÁGOK.

Vajda Ödön Pál

Vajda Ödön Pál zirci apát, mint tudósítónk jelenti, vasárnap este rövid szenvedés után meghalt. Az apát az utzbbi időben huzamosabb ideig betegeskedett, állapotát azonban nem tartotta senki aggasztónak. Vasárnap reggel rosszul lett, eszméletét nem veszítette el. Egész nap a legfontosabb ügyek elintézésével volt elfoglalva. Este 8 órakor állapota oly aggasztóvá vált, hogy orvosért küldtek. Az orvosi segély hiába való volt, az apát 9 órakor meghalt érmeleszedésben.

Vajda Ödön Pál 1834-ben Kaposvárott született s ott kezdte meg tanulmányait, melyet részben Magyarországon, részben Ausztriában folytatott. 1892-ben a rend főapátja lett s azóta tevékeny munkásságot fejtett ki.

Az elhunyt örökös tagja volt a főrendiháznak is. A király többször tüntette ki az apátot legnagyobb rendjeivel.

A halálest nagy részvétet keltett mindenfelé. A temetés szombaton lesz.

* **Püspökünk segélye a Breider ház egyik áldozatának.** Több nagyvárad lap azt a hirt közölte, hogy a Breider-háznál szerencsétlenül járt Bördös Lajos, aki most szabadult ki benukt kézzel a kórházból, egyenesen a népirodába ment és kérvényt íratott az új püspökhöz, akinek bejelenti a katolikus válásra való áttérését. Az áttérést olyan színezetben tüntették fel a lapok, mintha a nyomorék Bördös azt azért tette volna, hogy csak segélyt kaphasson. Ezek a közlemények egyáltalán nem felelnek meg a valóságnak, mert Bördös már *egy évtizeddel ezelőtt* áttért a katolikus hitre. Segély iránt tényleg adott be kérvényt, mely kedvező elintéztést is nyert.

* **Kinevezés.** A magyar királyi földmivvelésügyi miniszter *Blasián* Agoston gör. kath. püspökségi gazdatisztet és ifj. *Kovács* János okleveles gazdatisztet Biharvármegye területére gazdasági szakértőkké nevezte ki.

* **A Párispatak beboltozása.** A Párispatak rendezésére megtartott árlejtés felett a csütörtöki közgyűlés határoz s mivel az ajánlati összegek nagyon eltérők, csak két ajánlatról lehet szó. Az egyik és legolcsóbb ajánlatot *Sebestyén* Gyula losonci vállalkozó adta be, míg az ehhez legközelebb álló ajánlatot *Rosenberg* Izsó nagyvárad vállalkozó tette. Ez utóbbi hét ezer koronával drágább a losonci ajánlatnál. A közszállítási szabályzat megengedi, hogy 5 százalékig terjedő árkülönbözetnél a helyi ipar figyelembe vehető. A hét ezer korona összeg azonban még 3 százalékát sem teszi ki a vállalati összegnek. Mint értesülünk, a törvényhatóság tagjai közül többen indítványt tesznek a közgyűlésen s éppen a közszállítási szabályzat alapján indítványozni fogják, hogy a munkálatot *Rosenberg* Izsonak adja ki a város, mert ha még olyan esetben sem pártolja Nagyvárad városa a helyi ipart, ahol azt a közszállítási szabályzat megengedi, akkor illusorius lenne a helyi ipar pártolásának hangoztatása. Méltán elvárható azonban, hogy a helyi vállalkozó is olcsóbb ajánlatot adjon.

* **Eljegyzés.** *Sóvágó* István bibari birtokos leányát, *Fuliskát*, e hó 9-én eljegyezte *Demkó* István csendőrmester.

* **A nyugdíjbizottság zárszámadása.** Nagyvárad város tiszt nyugdíjbizottsága tegnap délután rövid ülést tartott, amelyen átvizsgálták és jóváhagyták a nyugdíjalap 1910 évi zárszámadását. Az ülésen Bordé Ferenc főjegyző elnökölt s dr. Hoványi Géza, dr. Molnár Imre jogtanár és dr. Molnár Imre aljegyző voltak jelen.

* **Pozsony is bettermentet akar.** Tudvalevőleg Magyarországon Nagyvárad városa volt az első, amely a betterment szabályrendeletet megalkotta. Még ugyan nem lépett életbe, mert a miniszter pótlás végett visszaküldte a szabályrendeletet. Pozsony városa most érdekli a szabályrendelet iránt, mert be akarja hozni a Betterment. Felvilágosításokat kér s különösen arra kér felvilágosítást, hogy Nagyvárad miért csak a városi pénztár terhére készült közművek folytán előálló értékmelkedést fizetteti meg, holott más közművek is létesülnek városi támogatás mellett s ezekre éppen olyan jogos volna, szerintük, a Betterment kivetése. Kéri továbbá Pozsony városa, hogy a szabályzat-tervezetet is küldje meg Nagyvárad.

* **Tüzesetek egy félév alatt Nagyváradon.** Gráczer Lajos nagyvárad tűzoltóparancsnok összeállította a folyó év első felében előfordult tüzesetek kimutatását. E szerint a félév alatt 51 tüzeset fordult elő Nagyváradon, ezek között legtöbb volt a kéménytűz 21, menyezettűz 6, gaz, szalmaégés 6, padlás tűz 3, szobatűz 3, legtöbb tüzeset Ujváros, Külvároson volt és pedig 21, míg Olasziban 15, Vár-alján 10, Velencén 3, Csillagváros 1, kültelken 1. Kárral járt 19 tüzeset. Vigyázatlanságból 1, gondatlanságból 2, hanyagságból 23, hibás szerkezet miatt 8, ismeretlen okból 16. A tűzoltásnál működött összesen a félév alatt 183 városi és 11 önkéntes tűzoltó. Tűz jeleztetett nappal 29, éjjel 23. — A mentők a félév alatt 270 esetben vonultak ki s 263 esetben működtek betegszállításnál. A mentőosztály fennállása óta (1904) összesen 4297 esetben működött.

* **Háboru a belényesi hitközségben.** A belényesi orth. izr. hitközség elnöke a napokban panaszt adott be a főszolgabíróhoz az ottani hitközség választmánya ellen. A panaszban elmondja Cucker Zsigmond hitközségi elnök, hogy a választmány a hitközség pénztárnokaként a választmányi tagok közül választott meg egy embert, holott ezt az alapszabályok tiltják. A választmány ezenkívül az állam által adott 200 korona államsegélyt Czitrom Jakabnak kiadta, holott ez a hitközséget illeti. Az elnök a főszolgabírótól kérte a választmány feloszlását azon az alapon, hogy a mai állapotok már tűrhetetlenek, hogy a választmány az elnök jóhiszemű működését negligálja és hogy a mostani eljárás a hitközséget végromlásba viszi. A főszolgabíró a feljelentést elutasította, mely ellen az elnök tegnap az alispánhoz adott be felebbezt.

* **Vasuti elgázolás.** Tegnap reggel 6 órakor a vasuti állomás főnöksége a rendőrkapitányi hivatalnak távbeszélőn jelentette, hogy Galgóczy Lőrinc 43 éves, váltókezelőt a 2029 számú mozdony előtt levő kocsit elütötte, bal lábát elvágta. Galgóczy Lőrincet a mentők a biharmegyei közkórházba szállították, ahol kihallgatása során előadta, hogy tegnap reggel 6 óra tájban az alsó vasuti hid közelében levő váltótornyból az 50 számú őrházba igyekezett, hogy ott kabát, at letegye s piros jelző zászlóját magához vegye. Amint kilépett a váltótornyból, nem vette észre a háta mögött jövő vasuti kocsikat, amelyek közül az első elütötte úgy, hogy ballába a kerék alá került, mely azt téden alul elvágta. Balesetért senkit sem okol. Sérülése 20 napon felül gyógyul.

Eredeti

Chassala szandálok

és angol tennisz cipők kizárólag

REICHARD áruháza

cégnél kaphatók.

115 B

Törlesztéses kölcsön!

Feltételek:

Teljes árfolyam
5.65 annuitás.

LÁSZLÓ ERNŐ

bank és kereskedelmi irodája
Nagyvárad, Lévy-palota,
Ezredévi emlék-tér sarok.

* **Szervezzük a tűzoltókat.** A legutóbb Veszprémben tartott tűzoltó kongresszusra Biharmegye képviselőjében Nagy Márton és Fándly Józsefet küldte ki az alispán. A kiküldetésről Fándly tegnap számolt be az alispánnak. Beszámolójában első sorban hangoztatja, hogy a kongresszuson pirulnia kellett a biharmegyei állapotok miatt. Biharmegye 495 községe közül mindössze 12 községben van szervezve az önkéntes tűzoltó egyesület és ennek is csak két harmada van meg valóságban. A tűzoltók elhanyagolt állapotának első sorban az az oka, hogy a hatóságok nem támogatják kellőleg. Javasolja Fándly, hogy kötelezze az alispán a községeket, miszerint minden községben szervezzék a tűzoltókat és azok kész kiadásának fedezésére minden ház után 1—1 koronát szedjenek. E kongresszusi beszámolóval kapcsolatosan közöljük a magyarországi főszolgabíróknak az ottani viszonyokról tett jelentését. E szerint a járásban mindössze Magyarországon van szervezve az önkéntes tűzoltóság. A járás többi községében egyáltalán nem lehet nevezni ezt a fontos közérdekű intézményt, mert annak vezetésére és szervezésére senkit sem lehet megnyerni.

* **Kamarai kiküldöttek választása a megyében.** A kereskedelmi és iparkamarai kiküldöttek választása tárgyában tegnap délután ülés volt a vármegyeházán Balogh János főjegyző elnökletével. Az ülésen a szavazatszedő küldöttségeket alakították meg, melyeknek elnökei az illetékes főszolgabírák lesznek. A választások e hó 27-én lesznek.

* **Megtagadott 2 korona segély.** Egy szerencsétlen beteg asszony jelent meg tegnap az alispán előtt és ott elpanaszolta, hogy Nagyszalonta községe tőle a 2 korona havi segélyt és ingyenes gyógyszer kiszolgáltatását megtagadta. A szerencsétlen asszony, *Oldás Mária Zs. Nagy Bertalané* elmondja azt is, hogy az előjáróság azért tagadta meg az eddig kijárt 2 korona segélyt és gyógyszert, mert a Nagy Bertalannal, akivel több mint egy évtizeden keresztül vadházasságban él, megesküdött s így van gyámoltója. Ez igaz, azonban az is igaz, hogy Nagy Bertalan az egyik szemére világtalan s az egyik lábára meg sínta, ennek az embernek ugyan kevés gyámolítását élvezheti a szerencsétlen asszony. A panaszt jegyzőkönyvbe vették.

* **Szerencsétlenül járt gyermekek.** Egyszerre két községből is szerencsétlenség hírének jelentik lapunknak, s mindkettőnek gyermekek az áldozatai. *Magyarcsékén* Bálint Vaszalié 6 éves gyermek kis két hónapos testvérére Tódorra vigyázott a nyitott tűzhely mellett. Közben véletlenül leütötte a tűzhelyen levő forró vízzel telt edényt s a víz a kis Tódorra ömlött, akit úgy összeégetett a víz, hogy sebeibe behalt. *Belényes* községben Vesza János 12 éves gyermek egy magas fáról leest, még pedig oly szerencsétlenül, hogy a fa mellett levő kerítés hegyes karója az oldalába fúródott. A szegény gyermek azonnal meghalt. A vizsgálatot mindkét esetben megindították, hogy terhel-e valakit felelősség.

* **Elfogott tolvaj.** *Özv. Stern* Ignácné trafik-tulajdonos, tegnap este 11 órakor a Rédey-kertben levő tőzsde bódéját bezárta s azután a nyári-színkörhöz távozott. Mivel azonban bódéjába még be akart tenni valamit, visszament. Mikor be akart lépni a bódéba, belül mozogni látott valamit, amire a bódé ajtaját gyorsan becsapta. A bent levő alak azonban az ajtót kinyomta s elmenekült, de panaszos kiáltásaira összesereglett emberek elfogták s a rendőrnek átadták. A rendőrségre történt előállítását alkalmával kiderült, hogy a tettes neve *Lieber Ferenc*. Lezárták.

* **Vizsgákra előkészít szerény igényű képezdész,** polgári-tájakat javító, vagy pótvizsgára előkészít. Cím a kiadóhivatalban.

* **Az intelligencia és a fegyelmi vizsgálat.** Érdekes jellemző jelentés érkezett tegnap a margitai főszolgabírótól az alispánhoz. A jelentés a berettyókirályi községi bíró és másodbíró miatt készült. A két bíró ugyanis valami szabálytalanságot követett el, ami miatt ellenük fegyelmi vizsgálatot kellett volna indítani. A főszolgabíró azonban azt jelenti, hogy a két embernek alacsony nívón álló intelligenciájára való tekintettel nem tartja célszerűnek a fegyelmi vizsgálatot, hanem majd személyesen fogja megdorgálni a vétkes előjárókat, hogy a jövőben szabálytalanságot ne kövessenek el.

* **Leszurt napszámos.** Danka Imre napszámos tegnap reggel 6 óra tájban Vlád bádógoshoz igyekezett, kinek árult a piacra szokta szállítani. Utközben betért a Berger féle pálinka mérésbe, ahol Fodor Sándor tavágó ismerősével találkozott, aki őt minden szóváltás nélkül zsebkésével úgy megszurta, hogy a biharmegyei kórházba kellett szállítani.

* **Rendőri hírek.** *Fazekas* József közműves tanuló július 8 án este a Liget-u. 1. sz. a levő építkezésnél deszkából készült kamarába két társával együtt az ott levő ládába szerzőmokat rakott, aminek megtörténte után a ládákat lezárta. Ma reggel mikor munkába állt észrevette, hogy a kamara ablaka ki van feszítve és a ládák kinyitva. A nyitott ládában pedig szerzőmait nem találta. Az ismeretlen tettes ellen a rendőrség az eljárást megindította. — *Vig Istvánné* Kolozsvári-u. 104. sz. a lakos udvarában levő lakattal bezárt csirke ketreret ismeretlen tettes betörte s abból 70 drb csirkét elvitt. Kár 70 korona. A rendőrség a tolvajt keresi.

* **Fontos, Vadászok figyelmébe!** Minden vadász tudja, hogy jól lőni csak jó fegyverrel lehet, tehát a közelgő vadászati szezonra hogy készen álljunk, vizsgáljuk meg fegyvereinket és azokat, ha hibásak, kijavítás végett küldjük Ladányi J. puskaműves mesterhez, Rákóczi-ut Moskovits palotába, hol állandóan nagy raktárt találunk a legmodernebb fegyverekből és a leg jobb töltényt is csak itt szerezhetjük be. Telefon szám 269. M. kir. lőpor áruda.

FLEGMAN

grenadinjai

a legszebbek és legjobbak.

Ifj. Rimanóczy Kálmán
műbutorgyára
Városi raktár Fő-u., Rimanóczy-palota.

Állandó butorkiállítás. Egyes butor-
darabok avagy egész lakásberendezé-
sek, iparművészi tervezések és költ-
ségvetések díjmentesen eszközöltet-
nek. Új szerkezetű service-asztalok
mahagoni, palisander és citromfából.
A Zsolnay-féle gyárak kizárólagos kép-
viselete, eredeti gyári árak mellett.

* **Stern a villamos a javított dr Just** Wolfram égőket (hisz már más nem is létezik) 20 gyertyától 50 gyertyáig szombat esti fél 7 órától vasárnap délelőtt 10 óráig Korona 2.50 ért árusítja, nagyobb vételnél engedmény. Elvállal szakmájához tartozó mindennemű villamos világítási, villamos jelző csengő, telefon és villámhárító munkákat a legolcsóbb áron. Bémer-tér. Telefon 556. B

Siessünk Radó és Kertész

női divatruházába, Kossuth-utca 2. szám,

ki lettár miatt nagy occa-
siót rendez, hol a következő cikkek
kerülnek olcsón eladásra.

Mosó grenadinok, batistok, selymek,
pouplinok, ruhavásznak, francia delainok,
ruha díszek és még sok más itt fel nem
sorolt cikkek. — Most sok pénzt meg-
takaríthatunk, ha menyasszonyi kelen-
gyénket itt vesszük.

* **Épület és állásfa** jutányos áron eladó.
Körösoldalon: Hol? Megtudható a 495. sz. telefonon.

Kolosváry Sándor

ékszerész, arany és ezüstműves üzletét

folyó év május 1-én helyezte át
míg az építkezés tart Nagy-
várad, Rákóczi-ut 5. sz. Veiszlovits
házba, az Orsolya zárda templomával
szemben.

* **Kiadó lakás a kamara épületében.**
A kereskedelmi és iparkamara székházában egy
4 szoba, konyha s mellékhelyiségekből álló la-
kás a f. évi november 1-től kiadó.

Értesítés.

Van szerencsénk a mélyen tisztelt háztulajdo-
nos urak becses tudomására hozni, hogy
Óváry Lajos kályhás üzletét

átvettük s az eddigi szolid alapon folytatjuk
ÓVÁRY TESTVÉREK

cég alatt.

Kiváló jóságú modern és izléses kályháinkkal,
pontos kiszolgálással és becsületes munkával óhaj-
juk továbbra is mélyen tisztelt megrendelőink elis-
merését kinyerni s a boldogult elődünk által szerzett
bizalmat továbbra is fentartani. A legdivatosabb és
leggyorsabb

csörépkályhák

állandóan raktáron vannak.

Javítási munkák a legrövidebb idő alatt eszközölhetőek.
Nagybecsű megrendeléseiket kérve, vagyunk tisztelttel

Óváry Testvérek kályhás iparosok

(Óváry Lajos utódai).

Csengeri-utca 27. szám.

x Teljesen jó karban levő **Wertheim-kassza** azonnali megvételre kerestetik. Bővebbet e lap kiadóhivatalában.

Hölgyeim!

Kelim, gobelin és Smyerna ujdonságaimra felhívom figyelmüket. Okvetlen nézzék meg.

TATRAY GUSZTÁV
Rákóczi-ut 4. sz. — Telefon 783.

x Néhai főtisztelendő **Makutz Ernő** theol. könyvtárát míg a készlet tart *olcsón* kiárusítom. Benkő A. könyvkeres. Rákóczi-ut 10 sz.

CZAPFALVI JÓZSEF	
mászoló, épület és bútortestő	
Nagyvárad, Nagy Sándor-utca 11 szám.	
Helyi és vidéki telefon szám: 1001.	
Elvállalok minden e szakmába vágó munkát u. m.: fa- és márvány utánzat készítését, épület, üzleti, kávéházi és gyógyszerári berendezések és bútorok festését, kerüi bútorok zománcozását és porcellán utánzást. Vidék megrendeléseket a legpontosabban készítek	
Tisztelettel	358
Czapfalvi József.	

x **Ösép ög-ppekhez** előírásnak megfelelő mentőszekrények, kötszerek és mindennemű gazdasági cikkek legolcsóbban az *Ujvárosi drogeriában* Sas palota szerezhetők be.

SPORT.

Csővő verseny Biharpüspökiben. A Biharpüspöki ifjúsági egyesület évenként rendszeres lögyakorlatokat szokott tartani. A gyakorlatok záró ünnepélye a hó 23 án délután fél 5 órakor lesz Biharpüspöki határában. A záró ünnepélyen versenylövészet lesz, melyre *Fráter* Barnabás alispánt tegnap hívták meg az azal a kéréssel, hogy a győztesek között a vármegye valamelyik alapjából egy bizonyos összeget osszon ki.

Vas és rézbutor		gyári rakári
<p>Székronyágy 3 matraccal 19 korona Sodronybetűt 10 korona Rézkarniss 5 korona Gyermekágy 24 koronától feljebb, kapható</p> <p>Kohn Adolf vaskereskedőnél Nagyvárad, Kossuth-utca 10 sz. Telefon 636. Tanuló fizetéssel felvétetik.</p>		

SZÍNHÁZ.

Heti műsor:

Kedd: Aranyvirág.
 Szerda: Taifun.
 Csütörtök: Hoffmann meséi (Mihályi Ernő bucsuja.)
 Péntek és szombat: Cigányszerem. (Fedák Sári fellépésével a közházban.)
 Vasárnap d. u. Goldstein Számi, este: Jánosvitéz. (Fedák Sári fellépésével a közházban.)
 Hétfő: Babuska. (Fedák Sári bucsuja.)

A rejtélyes ember.

Nagyon szerény cím. Sokkal jobb lett volna Nobody vagy Buffalo Bill ponyfafüzeteiből kölcsönözni címet s valami efféle írni a szinlapra: »Egy örült rémtettei, vagy gyilkosság a szalonban, vagy konyhakés helyett fojtogatás.« Lehetne így is: »A szabadon járó örült, vagy a testvér gyilkos vállalkozó.« Lehetne hangzatos címet kölcsönözni nemcsak a ponyvától, hanem a legvadabb panoráma-kikiáltótól is, mert a mit vasárnap és tegnap este a nagyváradai szinkörben elkövettek, az tartozhatik a ponyvára, lehet egy színvonalon a panorámában öt pénzért mutogatott szörnyűségekkel, de hogy durva merénylet minden jó izlés és a művészet legkezdetlegesebb igényei ellen még a szinkörben is, az bizonyos. Intelligens városban ilyesmit csak a legutolsó mozi adhat elő s intelligens művészeket ilyesminek előadására még Lehecsenyben és Kakacsonyban sem volna szabad felhasználni.

A darab meséje gyerek álomriasztó hülyeség: egy örültet előbb lecsuknak, aztán szabadon bocsátják, az meg akarja fojtani a feleségét, abban megzavarják, konyhakéssel jön vissza, sikítás, vitás, kergetőzés, bejön az örültnek a fivére, az asszony elmenekül, a két testvér dulakodik, aztán az örült felülkerekedik, leszorítja az öcscsét, hörgések, vonaglások, végül az öcscs megfullad s az örült kiseréttiesen felordít: meghalt! A közönség — nehogy rá is sor kerüljön — kimenekült, miközben égnek meredt haját igyekszik lesimítani mindenki, már a kinek van tudniillik.

Valaki azt ajánlotta, hogy a nyári szinkört használják bőszerítónak a timárok. Hát az bizonyos, hogy így sokkal nemesebb kulturhivatást teljesítene, mint »A rejtélyes ember« előadásának.

A szereplők kitétek magukért. Jó képet vágtak a rossz játékért, hogy ponyvadarabot játszatnak velük szakácsnék és káplárok szellemi szórakoztatására s szórakoztatták őket az elszörnyedésig. *Tótk* E'ekben a Lipótmező főorvosa is atyailag gyönyörködött volna, olyan híven adta az örültet. Ugy forgott a szeme, mint egy örült ringlispil. *Etsy* Emilia, Turányi meghatóan túrték a szándékos emberölést és kísérletét, a konyhakést és fojtogatást. *Körösi* Juci, *Angyal* Ilka, *Kassay*, *Sik*, *Hunyady* játszottak s egészítették ki azoknak a derék művészeknek sorát, akiknek, hogy ilyen silány rémdrámában kellett fellépniök, igaz részvétünket tolmácsoljuk.

Fedák Sári Nagyváradon.

— *Ostrom a jegyekért.* —

Néhány nap előtt még a párisi Vaudeville előkelő közönsége előtt énekelte Fedák Sári az érzelmes magyar nótát: *Messze a nagy-erdő*... s holnapután már a Szigligeti-Szin-

ház színpadán játszik. Hiába, minden magyar agyarkodás, Fedák Sári pompás eredetisége, nagystilű egyénisége tiszteletet parancsol. Fedák Sári hódító akarata, harcos eredetisége és magyarsága imponál mindenkinek s kétségen kívül nagyszerű dolog az, hogy egy osztrák szintársulat sikerét egy magyar színész mentette meg Párisban s a világszerette népszerű Lehar Sárinak kellett diadalra vinnie a világ fővárosában. Büszke lehet erre Fedák Sári, hogy volt bátorsága a sovinszta francia kritikával szembe szállani és meghódítani azt a közönséget is, amelynek oly idegen a magyar, mint a hindosztáni művészet.

A nagyváradai közönségnek jut a ritka szerencsés alkalom, hogy Fedák Sárít úgy láthatja viszont, akár csak a párisi Vaudeville nézőterén ülhetne s megítélheti, kinek volt igaza a rosszmájú ellenségek és az osztrák sajtó gyalázkodásainak, vagy Fedák Sárinak, aki Szomory Emilhez írott levelében oly gyönyörűen megírta, hogy mi a magyar művészet külföldön s hogy milyen harcot kell vívnia sokkal silányabb környezetben a nagy általános diadalért, amellyel az elfogulatlan közönség tényleg ünnepelte. Ez szinte országaszóló esemény lesz. Fedák Sári itt Nagyváradon lép először színpadra párisi sikerei után ugyanazon kosztümökben s a régi váradai híveire bizza az ő igazságának megítélését.

A nagyváradai közönség öntudatos ítélete mindig független volt a pesti intrikák és maliciózus csipkedésektől s mindig szeretettel látta ezt a nagyegyéniségű eredeti magyar tehetséget a színpadon s bizonyos, hogy most páratlan ovációval fogadja.

Fedák Sári szerdán érkezik Nagyváradra s csütörtökön este lép először a Cigányszeremben. Már ma délelőtt mind a négy Fedák estére jegyet lehet váltani a színház pézstáránál. Az érdeklődés oly nagy, hogy Szegedről, Aradról, Debrecenből foglalják le a jegyeket. A vidéki szinigazgatók távirati értesítést kértek Erdélyi Miklóstól, hogy mikor érkezik Fedák Sári, mert itt akarják egy-két vendégszereplésre megnyerni, de a művész kijelentette, hogy semmi pénzért nem megy sehová, mert pihenni akar s Nagyváradról a birtokára utazik.

Aranyvirág. A Martos—Huszka-léle operettek legszebb muzsikája poétikus, látványos operettjét játszik ma a nyári szinkörben. Az Aranyvirág népszerű melódia bizonyára telt házat fog vonzani.

Mihályi Ernő bucsuja. Mihályi Ernő ez a kiváló tudású rendkívül rokonszenves énekes, akihez fogható tenorista alig akad ma a vidéken az ősszel megvált a Szigligeti színházról. Szerdán este Offenbach örökszép operájában a Hoffmann meséjében bucsuzik el a nagyváradai közönségtől. Azt hisszük, hogy ezt az érdemes jeles színészt és nagy énekest érdeme szerint bucsuztatja el a nagyváradai közönség.

A	
„TISZÁNTÚL“-ra	
előfizethet	
mindennap.	

TANÜGY.

Iskolai értesítők.

III.

A minorita-rendiek vezetése alatt álló szilágysomlyói r. kath. püspöki főgimnázium értesítője az 1910—1911. tanévről, Közl.: Mahalcsik Bándó igazgató.

Az elmúlt iskola év igen nagyjelentőségű a szilágysomlyói r. kath. gimnázium történetében. Megindult ugyanis a főgimnáziummá való fejlesztés tolyamata, amennyiben az V-ik osztály megnyílt 24 tanulóval s az 1911—1912 ik tanévben a VI-ik osztály is megnyílik és így gradatim a VII. és VIII-ik osztály is, úgy hogy az 1913—1914-ik tanév már teljes főgimnáziumot fog Szilágysomlyón találni, amit e kies és rohamosan fejlődő városnak tiszta szívvel kívánunk. Az ideai értesítő első helyen új megyés püspökünket, *Széchenyi Miklós* grófot üdvözlő s a fejlődő gimnáziumot magas jóindulatába ajánlja.

A bővetkező lapon már — sajnos — nekrológot olvasunk. Meghalt ugyanis *Schöffner Leo* Jstván, az intézetnek 1888 óta lelkes tanára, aki 23 éven keresztül hiven, lelkiismeretesen az Urban való odaadással szolgálta a rendet és a tanügyet sokoldalú képességével. *Kóshalmi Mihály Szavér* folytatja »Latin beszédkönyvtárak« című értekezését a latin nyelv gyakorlati és így sikeresebb tanításáról. Az 1907—1908. isk. évtől kezdve jelennek meg ezen tartalmak fejtegetések, eleven, a közönséges életből vett párbeszédekkel különböző tárgykörökből. »A templarius lovagrend keletkezése, fejlődése s hanyatlása kulturális szempontból« című értekezést olvassuk ezután *Mahalcsik Titus* tanár tollából. Tudományos alapon, magyar történelmi tanulmánnyal van ebben megírva a templarius rend múltja, szolgálata s hanyattatása. Tanított az intézetben ez elmúlt iskolai évben 7 rendes, 2 helyettes tanár, 1 minorita növendékpap, a gör. kath. püspöki helynök, 3 hitoktató. Rendkívüli tárgyként tanították az egyházi és világi éneket, a zenét, a román nyelvet, a művészeti rajzot és a gyorsírást.

Nevezetes eseményekként emelendők ki az intézet történetéből, hogy a város addig is, míg az új épület felépül, a felső négy osztály elhelyezéséhez szükséges termeket rendelkezésre bocsátotta s folyósította továbbra is a gimnázium fentartásához szükséges 2000 koronát. A vallás- és közokt. miniszter helyettes tanárokul *Nemes Károlyt* és *Neszveda Károlyt* nevezte ki s az eltávozott *Kerner Pál* rajztanár helyébe *Bardocz Lajost* nevezte ki a minorita rend főnöke. Mindhárom tanár buzgón és lelkiismeretesen felelt meg hivatásának. A vallás- és közokt. miniszter által kiküldött tornatanfelügyelő látogatta meg a gimnáziumot, amelynek eredményeképpen teljes megelégedését fejezte ki. Több ízben látogatta meg az intézetet *Kőrössi Endre* püspöki biztos, főleg a hittan tanítása és a növendékek vallás- és közokt. irányban való vezetése felett öröködni s ebben segédkezni.

A tanári könyvtár álladéka 1339 munka 2702 kötetben. Az ifjúsági könyvtár áll 750 db i. j. olvassmányból. A segítő könyvtár 280 db tankönyvet tartalmaz. A földrajzi szertárban van 37 db térkép, 2 db földgömb, 46 db szemléltető kép és 53 db geológiai szemléltető taneszköz. A történelmi szertár áll 10 db történelmi térképből, 46 db szemléltető képből. A természetrajzi szertár 1544 darabból áll, amelyek részben szemléltető képek, részben száritott növények, kiörmött állatok, ásványok, minták stb. A természettani szertárban van 149 db

eszköz. A rajzszerter álladéka 146 db rajzeszköz, 379 lap rajzmintha. A tornaszerterben van 278 db tornaeszköz és 61 db eszköz. Az érem és pénzgyűjtemény 873 db érem, papír pénz, ezüst pénz és rézpénzből áll.

A vizsgálatot tett tanulók száma 149, a magántanulóké 11. Ebből r. kath. 40 (26 százalék) g. kath. 44 (29 százalék), ref. 38 (25 százalék), g. kel. 3 (2 százalék), izraelita 24 (16 százalék.)

A jövő iskolai évre való beiratkozás (folytatódagosan) szept. 1. 2. és 4. é. n. e. 9—12 ig tart. Evi tandíj 36 korona. Felvétel alkalmával még külön 13 korona fizetendő felv. díj 4 K nyugdíjilleték 6 K itj. könyvt. és értesítő díj 2 K műének díj 1 K.

A jövő tanévben megnyílik a főgimnázium VI-ik osztálya is.

Iskolaépítés akadályokkal. A belényesi járásban megindított iskola-akció kezdetben nem találkozott oly nagy ellenállással, mint most találkozik, amikor már az iskolák építési költségeiről határozni a képviselőtestületek. Legutóbb *Korgyán* község képviselőtestülete hozott az iskola ügyben határozatot. Ez alkalommal kimondták, hogy az új iskolát nem hajlandók építeni, hanem a jelenlegi felekezeti iskolát átadják az államnak. A másik község *Robogány*, mely az előbbivel egyetemben kimondta a községi iskola felépítését, mikor azonban itt is a költségekről volt szó, a község küldöttséget menesztett a gör. ke. egyházhoz, ahol az értesítést nyerték, hogy ha felépítik a felekezeti iskolát nem kötelezhetők a községi iskola felépítésére. A község bár nem alkalmazkodott ehhez az értesítéshez, mindazonáltal kimondotta, hogy új iskolát nem épít, hanem a felekezeti iskolát átadja az államnak. A határozatokat a főszolgabíró tegnap terjesztette be az alispánhoz azzal a kéréssel, hogy semmisítsék meg azokat és ha a képviselőtestület nem fogantositana, úgy oszlassák fel.

KÖZGAZDASÁG.

A gyantai téglagyár. Tegnap Gyántáról az ottani gőztéglagyár adott be a kérvényt az alispánhoz. A kérvényben az alispán utján egy gyorsajtó gépet kérnek a minisztertől a gyárosok. Érdekes, hogy mi vezeti a gyárosokat kérvényük indokolásában. Kifejtik első sorban, hogy Gyanta egész környékén nincsen semmiféle ipartelep, mely munkát adhatna a munkásoknak, akik e miatt kénytelenek voltak kivándorolni Amerikába. A munkanélküliség miatt bekövetkezett kivándorlás folytán a legutóbbi népszámlálás alkalmával 2030 volt a lakosság száma, míg 1906-ban 2147 volt. A kivándorlás pedig egyre tart s a népesség folyton fogy. A gyár, mely nem csupán téglát, hanem más agyagáru szállítással is foglalkozik az államtól nyerendő támogatás által 100—150 embert lesz képes alkalmazni. A kérvényt a tenkei főszolgabíró pártoló véleménnyel terjesztette be az alispánhoz.

Pályázat katonai szállításra. A kir. budapesti I. honvéd kerületi hadbiztoság folyó évi 5409—1911. számú intézkedése alapján a nagyvárad állomáson elhelyezett honvéd csapatok és inézetek részére 1911. szeptember 1-től 1912. évi augusztus esetleg szeptember hó végéig terjedő idő alatt szükséges termény és anyagjándóságai cikkek szállításának biztosítása céljából folyó hó 27-én délelőtt 9 órakor a József főherceg honvéd gyalogsági lakatnyában (Rulikovszky-ut) levő 1 zászlóalj gazdasági hivatal irodájában kiárólag zárt írásbeli ajánlatok útján verseny tárgyalás fog tartatni. Később vagy távirati uton beadott ajánlatok figyelembe vételét nem fogják. szállítási feltételek füzete, valamint a teljes szövegű hirdetmény a megnevezett gazdasági hivatal irodájában betekinthező.

Gabona üzlet.

Borgida Béla és Társa jelentése.

A gabonatözsden tegnap kitejzetlen volt az irányzat. Repce változatlan. Készáruban mindössze 12 ezer mázsa új buza kelt el 20 fillérrrel olcsóbban.

Budapestben

Határidők zarálata:

Apr. lisi buza (1912)	— —	11.80
Októberi buza	— —	11.51
Októberi rozsa	— —	9.48
Októberi zab	— —	7.98
Májusi tengeri (1912)	— —	7.50
Juliusi tengeri	— —	7.60
Augusztusi tengeri	— —	6.88
Augusztusi repce	— —	14.75

Budapesti értéktözsde.

Magyar Általános Hitelbank nagyváradai fiókjának távirati jelentése.

Magyar hitelrészvény	— —	845.50
Osztrák hitelrészvény	— —	671.—
Jelzálogbank	— —	489.—
Leszámitoló és pénzváltó	— —	596.—
Salgótarjáni köszén	— —	659.—
Osztrák államvasut részvény	— —	745.—
Közuti vasut	— —	766.50
Rimamurányi vasmű	— —	682.—

NYILTTÉR.

FOGAK.

Ép gyökerek bennhagyásával művészikivitelben szájpaddás nélkül is készit **kitűnő** hirt **nevű**

Fogműtermében

Özv. **Dr. Deákné**

Nagyvárad, Kossuth-u. 2.

Fekete Sással szemben

REGÉNYCSARNOK.

BÖSKE

Irta **SARKADI NAGY SÁNDORNÉ**

(Folytatás.)

22

Ő is fájdalmasan bucsuzott el, jó szülőtől egy pár forró könnyecspp is hullott le ez alkalommal szép fehér orcáján, de különben nagyon vágyott már vissza a fővárosba, melynek kellemét a falun sőt leginkább pusztán élve a tél közeldével nagyon nélkülözte.

Hiányzott neki továbbá nagynénje vidám kellemes társasága is, kit bármily komoly pedáns és szigorú hölgynek tartották is, tudott nagyon kedélyes és barátságos lenni azokhoz, kiket szeretett s ezen kiváltságos egyének között, Erzsike foglalta el az első helyet.

A leánya megérkezéssel kezdetét vették a zsurok, estélyek s egyéb szórakozások, melyben a Nagynéni büszkén brillirozott szép unokahugával.

Karácsony után körülbelül két hétre egy nagy szabású bál volt kilátásba, amelyen a fiatal hölgyeknek jelmezbe kellett a bálba megjelenniük.

Jégszekrények

nagy választékban

Fagylaltgépek

Ltr.	1	2	3	4
Kor.	10.-	12.50	14.50	17.-

Vajkőpülőgépek

Ltr.	1	2	3
Kor.	3.60	4.80	5.60

Kerti vasbutorok állandó nagy választékban.
Modern konyhaberendezések zománcos és Alumínium edényekből.

Telefon 390.

TARSOLY és RISZTÓ különlegességek vaskereskedésében.

**MEGELŐZŐT
MOSKOVITS
ANATOMIAI-GÉPÉGYÁR**

NAGYVÁRAD
KOSSUTH LAJOS-UTCA 5 SZ.
Bémer-tér, (Bazár épület.)

Nagyvárad város VILLAMOS MŰVE

Iroda és raktár: NAGYVÁRAD, Vár-tér 1.

Raktáron tartjuk a javított dr. Just-féle

Wolfram lámpát

melynek áramfogyasztása az izzólámpával szemben 75 százalék megtakarítást mutat fel. 40 gyertyás Wolfram lámpa darabja 3.60 kor. 100 gyertyásé 5 kor. 50 fill.

Sima izzólámpa dbja 72 fillér,

tehát 5 százalék kartelli áron alul.

Mindenemű izzólámpa különlegességek, fénypépek és lámpák ugyancsak legolcsóbb áron kaphatók.

Csillárok.

Ív-lámpák

állandóan nagy választékban kaphatók a villamos telepen külön célra épített nagy

csillár-raktárunkat megtekintésre ajánljuk.

állandóan raktáron tartunk

villamos motorokat

1. lértől 12 lértől minden nagyságban

villamos világítás

Elvállaljuk

és erőátviteli berendezések felszerelését, hővit. sét, átalakítását, javítását, ív-lámpák kezelését, hozzávaló szénpálcák szállítását, berakását és minden a szakmába vágó munkákat a legolcsóbb árak mellett.

Költségvetések ingyen.

Telefon szám 514.

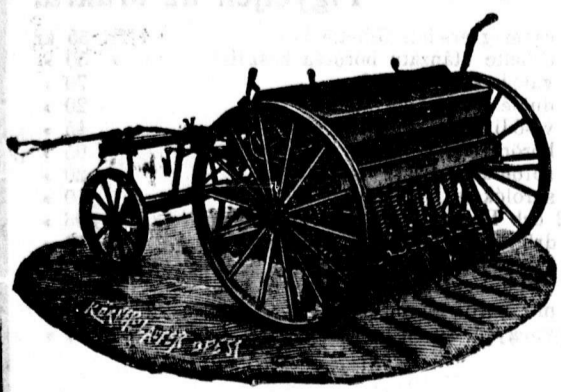
Főszerező telefonja 55. sz.

81

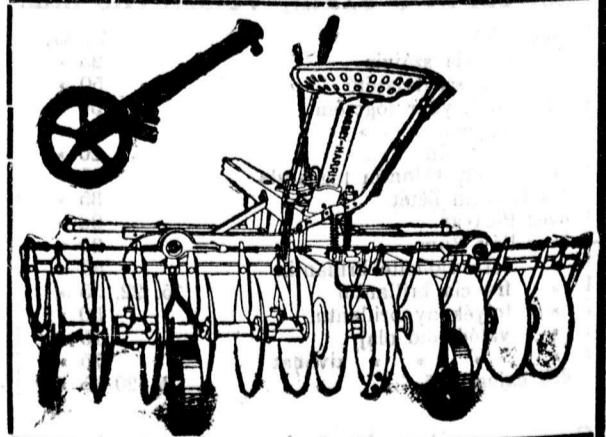
Egész éjjel ügyeletes szolgálat.

Benzinmotorok, gőz- gépek, gőzeséplőgépek

RECORD-DRILL és RECORD II. műtrágyaszóróval kombinált vetőgépek,

Resicai acélekék,
Amerikai tárcsásboronák
Kalmár-rosták és
egyéb mezőgazdasági gépek
állandóan raktáron vannak.
Árjegyzékkel, ajánlatokkal szívesen szolgálunk.

Magyar Királyi államvasutak gépgyárának vezérügynöksége nagyváradai fiók.

Nagypiac-tér 1.

400

Telefon 858.